

מאי לאו, בהא קמיפלגני:

כג-ב

דרבי יוסי הגלילי סבר, "לא תאכלו" דכתיב בחלב, משמע בין איסור אכילה, ובין איסור הנאה, וכדרכי אבהו, הלכך כי אתא קרא ד"כל מלאכה", למישרייה לחלב דנבילה בהנאה הוא דאתא.

ורבי עקיבא סבר, "לא תאכלו" איסור אכילה משמע. אבל איסור הנאה לא משמע, כדחזקיה. הלכך, כי אתא קרא ד"כל מלאכה", לטומאה ולטהרה הוא דאתא. אבל להתיר בהנאה לא צריך קרא.

ודחינן: לא בהכי פליגי.

אלא דלכולי עלמא, "לא תאכלו" משמע בין איסור אכילה ובין איסור הנאה, וכדרכי אבהו. אלא שבנבילה מצינו, שהתירה התורה בהנאה. כדכתיב "לגר אשר בשערך תתננה ואכלה או מכור לנכרי".

והכא בהא קמיפלגני:

רבי יוסי הגלילי סבר: כשהותרה נבלה, היא [בשרה] בלבד הותרה. אבל חלבה וגידיה לא

הנבילה מכלל טומאת נבילה, ולומר שאין טמא אלא בשרה.⁽¹¹⁾

ולכך כתיב "לכל מלאכה". משום שבלאו הכי, יכול הייתי לומר דדוקא למלאכת הדיוט יהא חלב הנבילה טהור, ומותר להשתמש בטהרות בעור המשוח בו. אבל למלאכת גבוה יהא החלב טמא בטומאת נבילה, ולפיכך לא ישתמשו בו לקדשים [וכמו שמצינו שחמורה טומאת קדשים מחולין. ראשונים].

תלמוד לומר "לכל מלאכה", שאינו בכלל טומאת הבשר, בין להדיוט ובין לגבוה.

ומפרשינן: רבי יוסי הגלילי סבר, לטומאה ולטהרה לא איצטריך קרא, ופשיטא ליה דחלב הנבילה אינו בכלל טומאת בשרה. וכי איצטריך קרא, לאיסור ולהיתר צריכא. דבלאו קרא הוה אמינא שהחלב אסור בהנאה.

ורבי עקיבא סבר, לאיסור וחיתר לא צריך קרא. ופשיטא דהחלב מותר בהנאה. דמהיכי תיתי לאוסרו? וכי איצטריך קרא לטומאה ולטהרה! להשמיענו דאינו בכלל טומאת נבילה.

ואין צריך לזה קרא.

[ולא נתבארה שיטת רבי עקיבא בדבריו. דהא ליכא מאן דפליג דשחיטת טריפה מטהרתה מידי נבילה. ומה שהיא מטמאה במוקדשין, אינו אלא מדרבנן].

והפני יהושע גם כן הקשה כדבריו, וכתב ליישב, דהחלב אינו נטמא במגע הנבילה, משום שהוא צריך הכשר. אלא דבקדשים, הוה אמינא דאין צריך הכשר, משום חיבת הקודש.

ויעוין בחידושי רבי שמואל, שהוכיח מדברי הריב"ש. דכן הוא הדין באיסורי הנאה, דאסור להשתמש בהם אף להנאת הקדש.

11. והקשה המהר"ם חלאווה, למה לא יטמא החלב משום מגע הנבילה שהיא אב הטומאה. וכתב, דלעולם בחלב נבילה כולי עלמא מודו דהוא טמא. והכא איירי בחלב טריפה. וסבר רבי יוסי הגלילי, דטריפה אין לה טומאה כל עיקר,

גיד הנשה דכתיב ביה "לא יאכלו", וכי נימא
דאסור בהנאה! (2)?

ומשנינן: איבעית אימא, אין הכי נמי, דהוא
אסור בהנאה, ואית ליה כרבי שמעון המובא
לעיל, דאסור.

ואיבעית אימא: לעולם, אף לרבי יוסי
הגלילי מותר הגיד בהנאה. משום דמויית לה
בקל וחומר מחלב.

ומה חלב שענוש כרת על אכילתו, הרי הוא
מותר בהנאה, גיד שאינו ענוש כרת על
אכילתו, אלא איסור לאו בעלמא הוא, לא כל
שכן שהוא מותר בהנאה. (3)

משכחת לה שלא ימצא בנבילה שלימה. ובהכרח
דהוא נכלל בהיתר הנבילה. רבי עקיבא איגר
בגיליון הש"ס.
ויעוין ברש"ש, שכתב בישוב הקושיה ג'
תירוצים.

3. ואם תאמר, נימא שור הנסקל ושאר איסורי
הנאה יוכיחו. שאף שאין הם בכרת, הרי הם
אסורים בהנאה.

ויש לומר, דהכי קאמר: ומה חלב, שאף על
פי שהוא ענוש כרת, אפילו הכי הוא נכלל
בהיתר הנאה דנבילה, גיד שאינו ענוש כרת, כל
שכן שנכלל בהיתר הנבילה.

ולפי זה אתי שפיר, הא דלא עביר האי קל
וחומר מדם. שהרי דם ודאי אינו בכלל הנבילה
[כמו שכתבו התוספות לעיל כב א], והיתר
הנאתו הוא דין בפני עצמו. תוספות.

וצריך עיון, אם כן מאי פריך לרבי שמעון,
אמאי לית ליה קל וחומר? והרי סבר "אין בגידין
בנותן טעם". ולדידיה, אין הגיד בכלל הנבילה.
ולא שייך כלל קל וחומר זה. פני יהושע.

הותרו עמה. לפי שאין החלב בכלל בשר
הנבילה. (1) ומהאי טעמא נמי לא הוצרך
הכתוב לטהרה מידי טומאת נבילה. אלא כי
איצטריך קרא ד"כל מלאכה" בחלב נבילה,
להיתר הנאה הוא דאתא.

ורבי עקיבא סבר: לא צריך קרא להיתר חלב
בהנאה. משום שכשהותרה נבילה, חלבה
וגידה נמי הותרו עמה. וכי איצטריך קרא
בחלב, לטומאה ולטהרה הוא דאתא! ולומר
שאינו בכלל טומאת נבילה.

והוינן בה: ולרבי יוסי הגלילי, דסבר "חלבה
וגידה לא הותרו", אשכחן חלב דשרייה
רחמנא, כדכתיב "יעשה לכל מלאכה". אלא

1. רש"י. אבל התוספות כתבו, דאף לרבי יוסי
הגלילי החלב הוא בכלל הנבילה. ולעולם אית
ליה, דהחלב מטמא בטומאת נבילה. אלא דאית
ליה, דהיתר הנאה דנבילה לא נאמר אלא
בבשרה שהותר בשחוטה. ולא במה שנאסר בה
בלא איסור נבילה.

[והוכרחו לפרש כן על פי דרכם הובאה
בהערה 3].

ואין להקשות, דלפי זה מנליה לרב יוסי
הגלילי דקרא אתא להיתר את החלב בהנאה?
דלמא אתא לטהרו מידי נבילה - דיש לומר,
דסבירא ליה, דלטהר מידי נבילה סגי ב"יעשה
למלאכה". ולא בעינן "כל" לרבות את הגבוה.
ולית ליה לחלק לענין טומאה בין חולין
לקדשים. מהרש"ל.

2. וקשה, לפי מה שכתבו התוספות בחולין,
דאיסור גיד חל מיד ביצירתו, ואילו איסור חלב
חל רק בכלו ליה חדשיו, יש לומר דדוקא חלב
ליכא למילף מנבילה. משום דמשכחת לה נתינה
לגר בנבילה כולה, בלא שיהיה בה איסור חלב.
וכגון בנפל שהפילה הבהמה. אבל איסור גיד לא

והלא לא פליגי כי אם בחמין בפסח, ואליבא דרבנן [דרבי יוסי הגלילי] שאוסרים אותו בהנאה. ובשור הנסקל, שלדברי הכל הוא אסור בהנאה.

חזקיה נפיק ליה לאיסורם מ"לא יאכל". ורבי אבהו נפיק ליה מנבילה! דמאיצטריך הכתוב להתירה בהנאה, שמע מינה, כל איסורי אכילה שבתורה אסורים אף בהנאה, אם לא פירט בהם הכתוב שהם מותרים.

ומסקינן לקושיין: מכדי, בין למר ובין למר, חמץ ושור הנסקל אסורין בהנאה. אם כן, מאי בינייהו לדינא? (6)

ומשנינן: איכא בינייהו, חולין שנשחטו בעזרה. שהרי נתבאר לעיל, דאליבא דרבי יהודה [דאיצטריך לקרא דנבילה לענין אחר, ולא אייתר למילף מינה לכל התורה], יליף רבי אבהו לכל איסורי אכילה שאסורין אף בהנאה, מהא דכתיב בטריפה "לכלב

ורבי שמעון דאסר את הגיד בהנאה, לית ליה האי קל וחומר. (4) משום דאיכא למיפריך: מזה לחלב שכן הותר מכללו אצל חיה, שהרי התירה התורה חלב חיה, ומשום כן התירתו התורה בהנאה אף אצל בהמה. אבל האם תאמר כן אף בגיד שלא הותר מכללו אצל חיה, והוא אסור בין בחיה ובין בבהמה!

ואידך [רבי יוסי הגלילי] סבר, לאו פירכא היא. משום דבבהמה עצמה קאמרינן דחומר מחלב מהגיד. שהרי בבהמה עצמה מיהת לא אישתרי חלב בשום גוונא. (5)

והוינן: מכדי, הא כבר אותביניהו לרבי אבהו, מכל הני קראי דאיירי באיסורי אכילה, והקשינו מדוע לא יאסרו אף בהנאה. ושניניהו [וכבר תירצנו], שבכל אחד מהם יש איזו דרשה להתירו בהנאה. ואם כן, חזקיה ורבי אבהו במאי פליגי?

6. תימא לרשב"א, נימא דאיכא בינייהו חמץ נוקשה ותערובת חמץ, דמריבין להו מ"כל מחמצת לא תאכלו". דלחזקיה יהיו מותרים בהנאה, דהא לא כתיב בהו "לא יאכל". ואילו לרבי אבהו, כל "לא תאכלו" אף איסור הנאה במשמע.

ואין לומר, דכיון דמריבין להו לאכילה, הוא הדין להנאה - דאם כן אף כרת נמי יתחייבו. תוספות.

והר"ן תירץ על קושייתם, דאחר דגלי לן קרא איסור הנאה בחמץ, כל איסורי חמץ בכלל. וכמו שכתבו התוספות [לעיל כא ב] לענין חמץ לפני זמנו ואחר זמנו.

ודוקא לענין הנאה אמרינן הכי. משום דאכילה והנאה כי הדדי נינהו. אבל כרת, נהי

4. וצריך עיון, מאי מיבעי לן בטעמא דרבי שמעון? והלא כתבו התוספות לעיל, דלרבי שמעון מוכרח מסברה דגיד אסור בהנאה, כיון דאין בו נותן טעם, ובין כך אין אכילתו נחשבת לאכילה. ובהכרח דכונת התורה לאסור הנאה. פני יהושע.

5. ואין להקשות, גיד חיה מיהא יאסר בהנאה, דהא ליתא ביה האי קל וחומר, שהרי חלב הותר בה מכללו - דלא קשיא. משום דמאחר ו"לא יאכלו" דכתיב גבי גיד אינו כולל איסור הנאה, שהרי בבהמה ודאי הותר בהנאה, שוב אין לנו מקור לאוסרו בהנאה אף בחיה. תוספות.

והמהר"ם חלאווה תירץ משמם, דשפיר עבדינן קל וחומר מחלב בהמה שלא הותר מכללו, לגיד חיה.

והוינן בשאלתו: **ומאי ניהו איסורין שבתורה שאסורים אף בהנאה?** הלא אינם אלא **חמץ בפסח ושור הנסקל** [שהרי בכל איסורי האכילה מלבדם, פירט בהם הכתוב שהם מותרים בהנאה, כאמור לעיל].

אם כן, מאי מיבעי ליה "מנין דאסורין בהנאה"? **תיפוק ליה מ"לא יאכל"**, דמשמע אף איסור הנאה. וכדאמר חזקיה "שלא יהא בהם היתר אכילה".

ומשנינן: לא סבר ליה כחזקיה. אלא "לא יאכל", **איסור אכילה בלבד משמע ליה**. אבל **איסור הנאה לא משמע ליה**.

ותו מקשינן: ואכתי מאי קמיבעיא ליה? **תיפוק ליה מנבילה**. דמדאיצטריך קרא להתירה בהנאה, שמע מינה דבשאר איסורי אכילה אסורה אף ההנאה.

ומשנינן: **סבר ליה כרבי יהודה, דאמר "דברים ככתבן"**! וקרא ד"לגר אשר בשעריך תתננה", איצטריך לגופיה. ללמד, שלא התירה התורה אלא נתינה לגר ומכירה לנכרי. הלכך, ליכא למילף מינה לאסור בעלמא בהנאה.

אוכל חמץ", כבר כתב הראש יוסף, דאית להו דאין זה מיעוט אלא משמעות.

7. ומכאן הוכיחו התוספות לעיל [כב א] דלא כרש"י, שפירש דחולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא, רק לענין איסור הנאה. אבל איסור אכילתם מדאורייתא. ופירש המהרש"ל ראייתם, דלרש"י, מנליה לרבי אבהו ד"אותו" אתא לאסור שור הנסקל.

תשליכון אותו". ודרשינן: "אותו" אתה משליך לכלב. אבל כל איסורין שבתורה אי אתה משליך לכלב, לפי שאסורים הם בהנאה.

אם כן, לחזקיה דסבר ד"לא יאכל" אתא למעוטי חמץ [חמץ ושור הנסקל] ולאוסרם בהנאה, אייתר ליה "אותו" דכתיב בטריפה. ואתא למעוטי חולין שנשחטו בעזרה! שאין אתה משליכם לכלב, אלא הם אסורים בהנאה.

אבל רבי אבהו סבר דאין חילוק בין "לא תאכלו" ל"לא יאכל". וליף מ"אותו" דכתיב גבי טריפה, למעוטי חמץ ולאוסרם בהנאה. אם כן, תו לא אייתר ליה "אותו" למעט ממנו חולין שנשחטו בעזרה ולאוסרם בהנאה. נמצא לדידיה, דאיסור הנאתם לאו דאורייתא נינהו! ואין הם בכלל כל איסורים שבתורה. לפי שלא כתוב בהם כלל לשון איסור אכילה.⁽⁷⁾

יתב ההוא מרבנן קמיה דרבי שמואל בר נחמני, ויתב וקאמר משמיה דרבי יהושע בן לוי: **מנין לכל איסורין שבתורה, דכי היכי דאסורין באכילה הכי נמי אסורין בהנאה?**

דאיכא בחמץ גמור, לא ילפינן מינה לנוקשה ותערובת.

ויעוין במהרש"א שם שנתקשה, למה מיאנו הכא בתירוק זה. והרי הם עצמם כתבו שם כן לענין לפני זמנו.

וכתב, דהתם לא קשיא להו מכרת, משום דאפשר אית ליה לרבי יהודה שום מיעוטא מכרת לפני זמנו. אבל הכא הוקשה להם מכרת.

ואף דלקמן ממעטינן את עירובו מכרת מ"כל

אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקדש לא תאכל, באש תשרף". שדם החטאות החיצוניות ניתן על מזבח העולה. ואם נתן מדמן על מזבח הזהב כדין החטאות הפנימיות, נפסלו.

וכבר נכתב דין זה ביום השמיני למילואים, ששרפו בו בני אהרן את שעיר נחשון, (8) שהיה חטאת חיצונה. וקצף עליהם משה ששרפוהו, ואמר להם: "הן לא הובא את דמה אל הקדש פנימה, אכול תאכלו אותה בקדש כאשר צויתני!" שמע מינה, דאילו היה מובא דמה לתוך אוהל מועד, היתה נשרפת בדין. (9)

נמצא, דקרא ד"כל חטאת אשר יובא מדמה וגו' באש תשרף" אייתר, ולא איצטריך לגופיה.

ואם אינו ענין לגופו, דהרי כבר כתיב בשעיר נחשון "והנה שורף" כאמור, תנהו ענין לכל איסורין שבתורה!

ותו מקשינן: אי סבר לה ברבי יהודה, תיפוק ליה איסור הנאה בחמץ ובשור הנסקל, מהיכא דנפקא ליה רבי אבהו לשיטת רבי יהודה, מהא דכתיב בטריפה, "לכלב תשליכון אותו". ודריש, "אותו" אתה משליך לכלב, אבל אין אתה משליך לכלב כל איסורין שבתורה. משום שהם אסורין אף בהנאה. והשלכה לכלב היא הנאה.

ומשנינן: קסבר, חולין שנשחטו בעזרה אסורים בהנאה מדאורייתא. וילפינן להו מהך דרשה ד"אותו". דדוקא "בשר בשדה טריפה", דהינו אבר העובר שיצא ממחיצת האם קודם השחיטה [שדינו כאבר מן החי], מותר בהנאה. אבל חולין שנשחטו בעזרה [שאף איסורם הוא משום מחיצות העזרה], אסורין בהנאה.

וכיון ד"אותו" להכי הוא דאתא, שפיר שאל ההוא מרבנן, מנין לכל איסורין שבתורה דאסורין בהנאה?

והשיב: נפקא לן מהא דכתיב "כל חטאת

וקדשיו. תוספות. וכן פירש רש"י על התורה, ובכמה מקומות בש"ס.

9. רש"י. והקשו תוספות לפירושו, הרי לפי מה שסבר משה, בין כך היתה השריפה שלא כדין. שהרי אף אם הובא מדמה אל הקודש, אינה נשרפת מיד, אלא לאחר עיבור צורה. וכדקיימא לן, כל שפסלוו בדם, טעון עיבור צורה. ובהכרח דכונת הכתוב היא, דאי הובא מדמה, שפיר עשו שלא אכלוה. אבל לא אשריפה קאי. ואכתי לא שמעינן דאסורה בהנאה.

לכך פירשו, דאינו ענין לגופו, משום דקיימא לן מהלכה למשה מסיני, ד"כל שפסלוו בקודש הרי הוא בשריפה". והא דהזכירה הגמרא קרא

דלמא אתא לחולין שנשחטו בעזרה, ודאורייתא הם. וחמץ ושור הנסקל אינן דאורייתא [והוא על פי סברת הראשונים לעיל, דליכא למילף שאר איסורי הנאה מחולין שנשחטו בעזרה, משום דאינהו דמו טפי ל"בשר בשדה טריפה", משום דבתרויהו האיסור הוא משום מחיצות].

אבל המהרש"א שם פירש את דברי התוספות בענין אחר. ולא מכאן הוכיחו נגד רש"י. אלא מהגמרא בניזר.

8. רש"י. ובתורת כהנים דריש לה אשעיר ראש חודש שקרב באותו היום [דא' ניסן היה]. מדכתיב "ואותה נתן לכם לכפר". והיינו שעיר חטאת ראש חדש, המכפר על טומאת מקדש

"בקדש באש תשרף", לימד על הטאת חיצונה שהובא מדמה אל הקודש פנימה, ששורפין אותה בקודש [בעזרה].

ואין לי אלא זו בלבד. אבל שאר פסולי קדשי קדשים, ופסולי אמורי קדשים קלים, מניין שנשרפים בקודש? —

תלמוד לומר: "בקדש באש תשרף".

מכאן בנין אב לכל הקדשים שמקום אכילתן הוא בעזרה, שאם נפסלו, אף שריפתן היא בעזרה. ואף אמורי קדשים קלים כן, לפי שקרבים בעזרה. אבל בשר קדשים קלים שנפסל, נשרף מחוץ לעזרה, כשם שאכילתו היא מחוץ לעזרה. שקדשים קלים נאכלים בכל העיר.

אמר ליה ההוא מדרבנן: רבי יונתן רבך, מהאי קרא אחרנא קאמר לה, לאסור את כל האיסורין שבתורה בהנאה.

מדכתיב "ואם יותר מבשר המלואים ומן הלחם עד הבקר", ושרפת את הנותר באש, לא יאכל כי קדש הוא.

ולא איצטריך למיכתב "לא יאכל". שהרי ממה דכתיב "ושרפת", שמעינן כבר דאינו נאכל. ואם אינו ענין לגופיה, דהא כבר כתיב "ושרפת את הנותר באש", תנהו ענין לשאר איסורין שבתורה.

ואם אינו ענין ללמד עליהם שאסורין באכילה, דהא כבר כתיב בהו שאסורים, תנהו ענין, לאוסרם באיסור הנאה.

אי הכי נימא נמי, מה כאן בנותר דינו

[ומדה זו היא הלכה למשה מסיני, ככל המדות שהתורה נדרשת בהן. שכל דבר שנכתב שלא לצורך, דרשינן ליה בענין אחר].

כד-א ואם מקרא זה אינו ענין לאכילה בכל איסורין שבתורה, שהרי איסור אכילה כבר כתיב בהו להדיא, תנהו ענין לאיסור הנאה בכל איסורי אכילה שבתורה.

והוינן: אי מוקמת להאי קרא בשאר איסורי התורה, נימא מה כאן [בחטאת חיצונה שהובא דמה בפנים] דינה בשריפה, אף כל איסורין שבתורה יהיה דינם בשריפה. שהרי כתיב בהאי קרא "באש תשרף".

ליכא למימר הכי.

משום דאמר קרא, "בקדש באש תשרף". ודרשינן, דוקא פסולים שבקודש דינם בשריפה. אבל אין כל איסורין שבתורה בשריפה!

ורק "לא תאכל" דכתיב בהאי קרא, קאי על כל איסורין שבתורה.

איתיביה רבי שמואל בר נחמני לההוא מרבנן: וכי האי קרא ד"בקודש באש תשרף" להכי [לאסור את כל האיסורין שבתורה בהנאה] הוא דאתא?

והא האי קרא מיבעי ליה לחטאת שהובא דמה פנימה, ללמדנו שנשרפת בעזרה, וכדאמר רבי שמעון. דאילו בשעיר נחשון, לא נתפרש היכן מקום שריפתה.

דתניא: רבי שמעון אומר: הא דכתיב